

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Pfv.VII.20.409/2021/6.

A tanács tagjai: Dr. Drexlerné dr. Karcub Edit a tanács elnöke

Cogoiné dr. Boros Ágnes előadó bíró

Dr. Árok Krisztián bíró

A felperesek: I. rendű felperes neve

(I. rendű felperes címe)

II. rendű felperes neve

(II. rendű felperes címe)

Az alperes: alperes neve

(alperes címe)

Az alperes képviselője: Dr. Szabó József ügyvéd

(ügyvéd címe)

A per tárgya: Végrehajtás megszüntetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek: Alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Nyíregyházi Törvényszék 4.P.21.193.2020/5.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Nyíregyházi Járásbíróság 12.P.22.882/2019/12.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálattal támadott részében hatályában fenntartja.

A le nem rótt 1.009.514 (Egymillió-kilencezer-ötszáztizennégy) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperesek 2008. március 3-án az alperes jogellenes fenyegetésének hatására – a M.J.I. közjegyző által K.34.022-0/268/2008/O. ügyszámon készített közokiratba foglaltan – egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tettek, amely szerint 16.000.000 forinttal tartoznak az alperesnek. A közokiratba foglalt nyilatkozat szerint a kölcsön összegét a nyilatkozat megtétele napján kapták meg, és a magánokiratba foglalt szerződés szerint annak visszafizetési határideje 2008. április 1-je.

[2] 2008. március 10-én újabb, M.J.I. közjegyző által a K.34.022-0/295/2008/1/O. ügyszámon közokiratba foglalt kötelezettségvállaló nyilatkozatot is tettek az alperes kényszerítő ráhatására. E szerint a közjegyzői okirat szerint a felperesek 1.650.000 forint, az alperestől kölcsön jogcímén kapott összeg átvételét ismerték el, amelynek a magánokiratba foglalt szerződés szerinti visszafizetési határideje szintén 2008. április 1-je volt.

[3] A teljesítési határidő eredménytelen leteltét követően az alperes kérelmére a Nyíregyházi Városi Bíróság 2009. február 10-én záradékolta a közjegyzői okiratokat, ezzel elrendelte a felperesekkel szemben a végrehajtási eljárásokat. A 2008. március 3-án készült közjegyzői okiratba foglalt 16.000.000 forint behajtása érdekében az I. rendű felperes vonatkozásában 1601-Vh.4803/2009. számon, míg a II. rendű felperes esetében 1601-Vh.4804/2009. számon állította ki a végrehajtási záradékot. A 2008. március 10-én készült közjegyzői okiratba foglalt 1.650.000 forint behajtása iránt az I. rendű felperes vonatkozásában 1601-Vh.4802/2009., míg a II. rendű felperest illetően 1601-Vh.4801/2009. számon állította ki a végrehajtási záradékot.

[4] A végrehajtási eljárások F.L. ...-i székhelyű önálló bírósági végrehajtó előtt vannak folyamatban, az azonos adósokat érintő végrehajtásokat a végrehajtó egyesítette, így az I. rendű felperes tekintetében 42.V.114/2009., a II. rendű felperest érintően pedig 42.V.113/209. számon van folyamatban végrehajtási eljárás (a továbbiakban: végrehajtási eljárások).

[5] A felperesek a végrehajtás alapjául szolgáló közjegyzői okiratokba foglalt kölcsönöket nem kapták meg, magánokiratba foglalt szerződés pedig nem készült.

[6] A felperesek 2007 első felében a vállalkozásukhoz egy gép megvásárlása érdekében kértek és kaptak kölcsönt az alperestől, több részletben, összesen 6.600.000 forint összegben.

[7] A végrehajtás alapját képező közjegyzői okiratokon kívül még két, egyoldalú kötelezettségvállalást tartalmazó közjegyzői okirat is készült, szintén alperesi kényszer hatására. A II. rendű felperes 2007. július 27-én tett egyoldalú kötelezettségvállalást tartalmazó nyilatkozatot 7.320.000 forint, az alperestől 2007. augusztus 23-i visszafizetési határidővel kapott kölcsönről, 2007. november 27-én pedig a felperesek egy 12.100.000 forint összegű, 2007. december 21-i visszafizetési határidejű kölcsöntartozásról tettek közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállalást tartalmazó nyilatkozatot. Az alperes több más sértettel szemben is hasonló módon járt el a kölcsönökkel, illetve azok közjegyzői okiratba foglalásával kapcsolatosan.

[8] Az alperessel szemben indult büntetőeljárásban a Nyíregyházi Járásbíróság a 2019. január 21-én meghozott 39.B.349/2018/37. számú ítéletével megállapította az alperes bűnösségét jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntettében, zsarolás büntettében és csalás büntettében. Az alperes fellebbezése alapján eljáró Nyíregyházi Törvényszék mint másodfokú bíróság részben megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét, és mellőzte az alperes bűnösségének a kimondását csalás büntettében és e vonatkozásban megváltoztatta a büntetés kiszabásával kapcsolatos rendelkezéseket is, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[9] A jogerős büntető ítélet a felperesek mint sértettek vonatkozásában megállapította, hogy az alperes a felpereseknek 6.600.000 forint kölcsönt nyújtott, a megállapodások szerint 10%-os kamat mellett. A felperesek az eredeti megállapodás szerint törlesztették a kölcsönt az alperes társának, aki azonban az összegek átvételéről nem adott írásbeli elismervényt, utóbb – amikor a felperesek számítása szerint a kölcsönösszeget a kamataival együtt már visszafizették – azt közölte, hogy az átadott összeg csak kamat volt (havi 10% százalékos mértékű) és a továbbra is fennálló tartozások erejéig követelte a közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozatok megtételét.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[10] A felperesek a keresetükben a velük szemben folyamatban lévő végrehajtási eljárások megszüntetését kérték a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 369. § a) pontja alapján. Arra hivatkoztak, hogy a közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatot fenyegetés hatására tették, az abban meghatározott összegeket nem adta át nekik az uzsorás szerződések kötésével üzletszerűen foglalkozó alperes. Az eredetileg kölcsön vett 6.600.000 forintot pedig annak 10%-os kamatával együtt visszafizették.

[11] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Azzal védekezett, hogy a perben a felpereseknek kellett bizonyítaniuk azt, hogy a végrehajtás alapját képező szerződés nem jött létre érvényesen, és azt is igazolniuk kellett, hogy a tartozást megfizették. Irrelevánsnak tartotta a felpereseknek a büntetőeljárásra történt hivatkozását. Tagadta, hogy bárkit megfenyegetett.

Az első- és másodfokú bíróság ítélete

[12] Az elsőfokú bíróság az ítéletében a Nyíregyházi Városi Bíróság által 2009. február 10-én 1601-Vh.4801/2008. és 1601-Vh.4804/2008. számon kiállított végrehajtási záradékkal elrendelt, F.L. ...-i önálló bírósági végrehajtó előtt 42.V.113/2009. szám alatt (amelyhez egyesítve lett a 42.V.116/2009. számú ügy) folyamatban lévő, valamint a Nyíregyházi Városi Bíróság által 2009. február 10-én 1601-Vh.4802/2008. és 1601-Vh.4803/2008. számon kiállított végrehajtási záradékkal elrendelt, F.L. ...-i önálló bírósági végrehajtó előtt 42.V.114/2009. számon (amelyhez egyesítette 42.V.115/2009. számú ügyet) folyamatban lévő végrehajtási eljárásokat megszüntette. Kötelezte az alperest, hogy felhívásra fizessen meg az államnak 1.059.000 forint feljegyzett eljárási illetéket.

[13] A régi Pp. 369. § a) pontja, 3. § (1)-(3), 4. § (1)-(2), a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 523. § (1), 205. § (1), 198. § (1) bekezdése, 199. §-a, 200. § (1), 201. § (1) bekezdése, 202. §-a, 207. § (1) és 210. § (4) bekezdései, valamint a peres eljárás anyagává tett büntetőeljárásban született jogerős ítéletben rögzített tényállás és az abból levont következtetések alapján megállapította a régi Ptk. 210. § (4) bekezdése szerinti érvénytelenségi ok fennállását, azt, hogy az alperes jogellenes

fenyegetéssel vette rá a felpereseket a végrehajtási eljárások alapját képező, közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú jognyilatkozatok megtételére. A közjegyzői okiratokba foglalt nyilatkozatok mivel jogellenes fenyegetés hatására jöttek létre, ezért érvénytelenek, erre tekintettel a végrehajtás megszüntetésének helye volt. A büntetőeljárásban született jogerős ítéletben rögzített tények alapján igazoltnak találta a felpereseknek azt a hivatkozását is, amely szerint a 6.600.000 forint összegben kapott kölcsönt a kamataival együtt, részletekben visszafizették.

[14] Az alperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[15] Kifejtette, hogy mivel a végrehajtási eljárás alapját képező, közjegyzői okiratok aznap átadott kölcsönösszegekre vonatkoznak, ezért alaptalan az, az egyébként a saját korábbi előadásaival is ellentétben álló alperesi hivatkozás, hogy az azokban megjelölt tartozás magában foglalta a felpereseknek korábban nyújtott kölcsönök összegét is. Hangsúlyozta, hogy a büntető bíróság ítélete a bűncselekmény elkövetése és az annak alapjául szolgáló tények körében köti a bíróságot, amelynek következtében a perben a bíróság nem állapíthatta meg azt, hogy a felperesek nem kényszer hatására írták alá az okiratokat. Az elsőfokú bíróság ezért jogszerűen állapította meg, hogy a valótlan tartalmú közjegyzői okirat alapját képező megállapodás nem jött létre a felek között, és jogszerűen szüntette meg a két, záradékolt közjegyzői okirat alapján folyó végrehajtási eljárást. A végrehajtás korlátozására irányuló fellebbezést is alaptalannak találta, mert a perbeli közjegyzői okiratok nem a 2007. évben a felperesek által elismerten felvett kölcsönre vonatkozó nyilatkozatot tartalmazták. A másodfokú bíróság ezért mellőzte az elsőfokú ítélet indokolásából a 2007. évben létrejött kölcsönszerződés vizsgálatával kapcsolatos megállapításokat.

[16] Az elsőfokú eljárási illeték megfizetésére kötelezése ellen elkésetten előterjesztett fellebbezése alapján a másodfokú bíróság nem látott lehetőséget az alperesnek az illetékfizetés alól történő visszamenőleges mentesítésére.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[17] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet megváltoztatását és az I. rendű felperessel szemben a 42.V.115/2009., a II. rendű felperessel szemben a 42.V.116/2009. végrehajtási ügyszám alatt folyamatban lévő végrehajtási eljárásoknak 6.600.000 forint erejéig történő korlátozását, másodlagosan a jogerős ítéletnek – tartalmilag az elsőfokú ítéletre kiterjedő hatállyal, a 6.600.000 forint és járulékai végrehajtását érintően történő – hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.

[18] Harmadlagosan kérte a jogerős ítélet megváltoztatását úgy, hogy a felperesek költségmentessége folytán feljegyzett 1.059.000 forint elsőfokú eljárási illeték az állam terhén maradjon, tekintettel arra, hogy ő időközben teljes személyes költségmentességben részesült.

[19] Álláspontja szerint az eljáró bíróságok megsértették a régi Ptk. 210. § (4) bekezdését, 236. §-át, 205. § (1) bekezdését, 253. §-át és a régi Pp. 3. § (3) bekezdését, 78. § (2), 86. § (2), 206. § (1) bekezdését és 369. § a) pontját, valamint a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban című 6/1986. (VI.26) IM rendelet (a továbbiakban: Kmr.) 5. § (2) és (5) bekezdését.

[20] Sérelmezte, hogy sem az első-, sem a másodfokú bíróság nem vette figyelembe azt, hogy a felperesek a perben a 2010. április 26-án, illetve a 2010. május 29-én előterjesztett beadványaikban a végrehajtási záradékkal ellátott közokiratba foglalt 16.000.000 forint tartozás egy részét, 6.600.000 forint tartozást mint fennálló követelést elismertek. Ezen összeg erejéig megfordult a bizonyítási teher, és a bíróságoknak a végrehajtás megszüntetése helyett a végrehajtás korlátozásáról kellett volna dönteniük, hiszen a létre nem jött követelésrész elkülöníthető a felperesek által sem vitatottan létrejött 6.600.000 forint követeléstől. A felperesek ezen összeg erejéig elismerték a követelés fennállását, de annak teljesítését nem igazolták, ezzel összefüggésben csak a büntetőeljárásban született ítéletre hivatkoztak. Az elsőfokú bíróság nem folytatott le bizonyítást, és a logika szabályaival ellentétesen, okszerűtlenül következtetett arra, hogy a 2010. évet megelőzően visszafizették a felperesek a 6.600.000 forint kölcsönt és kamatát, ezzel pedig megsértették a régi Pp. 3. § (3) és 206. § (1) bekezdését. A bírósági ítéletek tényállása ellentmond a felperesek perbeli nyilatkozatainak, az ellentét feloldására pedig a bíróságok a bizonyítást nem folytatták le. Mivel a felperesek 2010-ben úgy nyilatkoztak, hogy a 6.600.000 forint összegű tartozásuk fennáll, ezért nem teljesíthették a büntetőeljárásban állított módon, a 2010. évet megelőzően a visszafizetési kötelezettségüket.

[21] Sérelmezte, a másodfokú bíróság az ő terhére értékelte azt, hogy nem hivatkozott arra, hogy a közjegyzői okiratban megjelölt összeg magában foglalja a korábban a felpereseknek átadott 6.600.000 forint kölcsönt is. A jelen perben azonban a felperesek tartozáselismerő nyilatkozatára tekintettel az ezzel kapcsolatos bizonyítási teher is átfordult.

[22] Amennyiben a Kúria álláspontja szerint a bizonyítási teher nem fordult át a 6.600.000 forint teljesítése tekintetében, úgy a másodlagos felülvizsgálati kérelmében a tényállás tisztázása érdekében kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését – az elsőfokú ítéletre kiterjedő hatállyal –, és az elsőfokú bíróságnak új eljárásra kötelezését.

[23] Törvénysértőnek tartotta azt, hogy a fellebbezési tárgyaláson előadott, a feljegyzett kereseti illeték megfizetésére kötelezése mellőzésére irányuló kérelmét a másodfokú bíróság elkésett fellebbezés-kiegészítésnek tekintette, és nem bírálta el. E körben arra hivatkozott, hogy a fellebbezés előterjesztésekor még nem részesült a teljes személyes költségmentesség

kedvezményében, ezért nem is tudott volna a megjelölt tartalmú fellebbezést előterjeszteni. Álláspontja szerint egyébként ez nem is volt szükséges, mivel a régi Pp. 78. § (2) alapján a bíróság hivatalból köteles lett volna dönteni ebben a kérdésben. A Kúriának a költségkedvezményekkel kapcsolatos bírói gyakorlatot vizsgáló joggyakorlat-elemző csoportja összefoglaló jelentésének 35. oldalán található megállapításokat idézve azzal érvelt, hogy a régi Pp. 86. § (2), 78. § (2) bekezdése, valamint a Kmr. 5. § (2) és (5) bekezdése értelmében az elsőfokú ítélet meghozatalát követően engedélyezett személyes költségmentesség esetében még a fellebbezése eredménytelensége esetén sem kötelezhető az alperes az elsőfokú eljárás illetékének a viselésére, a másodfokú bíróságnak ezért hivatalból kellett volna megváltoztatni az elsőfokú ítéletnek a perköltség viselésére vonatkozó rendelkezését.

[24] A felperesek a felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték.

[25] Arra hivatkoztak, hogy az adott ügyben a rendőrség széleskörű nyomozást folytatott, a büntetőeljárásban és a jelen perben eljáró bíróságok a tényállást teljeskörűen feltárták. Megismételték, a perbeli adatok is alátámasztják, hogy ők egyetlen forinttal sem tartoznak az alperesnek.

A Kúria döntése és jogi indokai

[26] Az alperes az elsődleges és a másodlagos felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet megváltoztatását, illetve annak a hatályon kívül helyezését csak a 6.600.000 forint és járulékai behajtása érdekében megindított végrehajtási eljárás vonatkozásában kérte. A Kúria a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (2) alapján, a felülvizsgálati kérelem keretei között bírálta felül. Hangsúlyozza, hogy a felülvizsgálati eljárás nem az első- illetve a másodfokú eljárás folytatása, hanem szigorú szabályok szerint lefolytatandó rendkívüli perorvoslat.

[27] A régi Pp. 270. § (1) bekezdése szerint a jogerős ítélet felülvizsgálatát csak jogszabálysértésre hivatkozással lehet kérni, jogszabálysértésnek tekinthető azonban a megalapozatlan ítélet meghozatala is. Az ítélet akkor megalapozatlan, ha a tényállás felderítetlen, a megállapított tényállás iratellenes, okszerűtlen, logikai ellentmondásokat tartalmaz. A bizonyítékok felülmérlegelésére, a tényállás megváltoztatására a felülvizsgálati eljárásban csak kivételesen, akkor kerülhet sor, ha a jogerős ítélet iratellenes, kirívóan okszerűtlen, ellentmondásos megállapításokat tartalmaz (EBH 2006.1526.). A kirívóan okszerűtlen mérlegelést kizárólag akkor lehet megállapítani, ha a perben rendelkezésre állt bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott határozattól eltérő következtetésre lehet jutni (a Kúria Pfv. 21.474/2011/10. számú ítélete, közzétéve: BH 2013.119.II.).

[28] A Kúria a megjelölt szempontok alapján, a felülvizsgálati kérelem korlátai között vizsgálta felül a jogerős ítéletet, és azt állapította meg, hogy a másodfokú bíróság nem sértette

meg az alperes részéről a felülvizsgálati kérelemben megjelölt eljárási, illetve anyagi jogszabályokat, ezért az elsődleges és a másodlagos felülvizsgálati kérelem is alaptalan.

[29] A felperesek a perben a régi Pp. 369. § a) pontjára alapították a keresetüket, ezért a perben eljáró bíróságoknak azt kellett megvizsgálniuk, hogy a rendelkezésre álló adatok alátámasztják-e azt az állításukat, hogy a végrehajtási záradékkal ellátott okiratba foglalt követelés érvényesen nem jött létre. A jogerős ítélet [20] bekezdésében a másodfokú bíróság kifejtette, hogy mivel az okiratok a szövegezésük alapján aznap átadott kölcsönökre vonatkoztak, ezért alaptalan az az alperesi hivatkozás, hogy az adott tartozások magukban foglalták a korábban nyújtott kölcsönök összegét is. A felülvizsgálati kérelem 4. oldal második bekezdésében hivatkozott, 2010. április 26-án és 2010. május 29-én keltezett felperesi nyilatkozatok tartalmára vonatkozóan a II. r. felperes a 12.P.21.946/2015/8. számú tárgyalási jegyzőkönyv 2. oldalán rögzített nyilatkozatában úgy reagált, hogy abban a levélben azt jelezték az alperesnek, annak ellenére, hogy már visszafizették a kamatokkal együtt a felvett kölcsön 6.600.000 forint összegét, mégis, akár ismételten vállalták volna ennek a megfizetését, csak „legyen vége az eljárásnak”, az alperes álljon el a velük szembeni követelésétől. Az elsőfokú bíróság a felpereseknek ezt, valamint a perben korábban tett (pl. a 2015. május 17-i, valamint 2015. augusztus 7-i) nyilatkozatait és a büntetőeljárás adatait összességükben értékelte. A követelés érvényes létrejöttének a hiányát arra tekintettel állapította meg a jogerős ítélet, hogy a felperesek a közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatot fenyegetés hatására tették meg, ugyanis nem történt az okirat szerinti időpontban pénzáadás, és hiányzott a feleknek a kölcsönszerződés kötésére irányuló akarata is. Mivel a felperesek nem a régi Pp. 369. § b) pontja alapján – a követelés részben vagy egészbeni megszűnésére hivatkozva – kérték a végrehajtás megszüntetését, ezért – a felülvizsgálati kérelemben írtakkal szemben – nem kellett azt bizonyítaniuk, hogy az alperessel szembeni tartozásukat megfizették. A jogerős ítélet nem a 2007-ben adott 6.600.000 forint összegű kölcsönkövetelés fennállásáról döntött. A másodfokú bíróság a jogerős ítélet [29] bekezdésében ezt egyértelműen kifejtette, és emiatt mellőzte is az elsőfokú ítélet indokolásából a 10. oldal első bekezdésében a 2007. évben elismerten felvett kölcsönrel kapcsolatban írtakat. Azt pedig, hogy a perbeli tartozáselismerő nyilatkozat alapját képező szerződés nem jött létre, jelen perben rendelkezésre állt nyilatkozatok mellett a büntetőeljárás iratai is bizonyítják. Az elsőfokú bíróság által megállapított és a másodfokú bíróság részéről is a döntés alapjaként elfogadott tényállás felülmérlegelésére pedig a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban nem volt törvényes lehetősége, mivel a jogerős ítélet alapjául szolgáló tényállás nem szenvedett az erre alapot adó hiányosságokban.

[30] A régi Pp. 271. § (1) bekezdés c) pontja értelmében nincs helye felülvizsgálatnak a jogerős határozatnak csupán a kamatfizetésre, illetve a perköltségre vonatkozó rendelkezései ellen. Az alperes harmadlagos felülvizsgálati kérelme a jogerős ítéletnek csupán az öt 1.059.000 forint kereseti eljárási illeték megfizetésére kötelező elsőfokú ítéleti rendelkezést helybenhagyó rendelkezésnek a megváltoztatására irányult, amely kérelem a megjelölt jogszabályhely alapján nem képezhetette a felülvizsgálat tárgyát, a Kúria ezért ezt a kérelmet érdemben nem vizsgálta.

[31] A Kúria a kifejtettekre tekintettel a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (3) bekezdése szerint a hatályában fenntartotta.

Záró rész

[32] Az alperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a felülvizsgálati eljárással felmerült költségét maga viseli. A teljes személyes költségmentesség kedvezménye miatt a felülvizsgálati kérelmén le nem rótt 1.009.514 forint összegű felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli a Kmr. 13. § (1) bekezdése és 14. §-a értelmében. A felpereseknek pedig a felülvizsgálati eljárással (igazolt) költsége nem merült fel.

Budapest, 2022. január 12.

Dr. Drexlerné dr. Karcub Edit s.k. a tanács elnöke, Cogoiné Dr. Boros Ágnes s.k. előadó bíró,
Dr. Árok Krisztián s.k. bíró